

fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening

FHL sitt arbeid med rømmingsforebygging

Brit Uglem Blomsø,
rådgiver miljø, FHL

Disposisjon

- Hvorfor hindre rømming
- Noen viktige punkt i regelverket
- Visjoner og mål
- Rømmingstall
- Tiltak for å hindre rømming
- FHLs hovedfokus

Hvorfor hindre rømming

- Hensyn til villfisken
 - Bedre overlevelse av rømt settefisk enn antatt
 - Yngel finner vassdrag
 - Bedre overlevelse i sjø og tilbakevandring
- Regelverket
- Økonomi
- Omdømme
- Rammebetingelser

Viktige forutsetninger i regelverket

- Akvakulturloven: (utdrag):
 - § 1 Bærekraftig utvikling
 - *Loven skal fremme akvakulturnæringens lønnsomhet og konkurransekraft innenfor rammene av en bærekraftig utvikling, og bidra til verdiskaping på kysten.*
 - § 6, 10 og 11 Miljømessig forsvarlig
 - **Kapittel III. Miljøhensyn**
 - **§ 10. Miljønorm**
 - *Akvakultur skal etableres, drives og avvikles på en miljømessig forsvarlig måte*
 - § 13 Plikt til gjenfangst
 - *Departementet kan i enkeltvedtak eller forskrift gi bestemmelser om at den som driver akvakultur har plikt til gjenfangst av den utsatte art.*
 - § 22 Nødvendig faglig kompetanse
 - § 23 Etablere og gjennomføre systematiske kontrolltiltak

Viktige forutsetninger i regelverket

- Akvakulturdriftsforskriften (utdrag):
 - § 5 "Driften skal være teknisk, biologisk og miljømessig forsvarlig"
 - § 6 Nødvendig kunnskap for å hindre, oppdage og begrense rømming
 - *Ansvarlig for den daglige driften skal ha akvakulturutdanning tilsvarende videregående kurs II-nivå (VK II), fagbrev i akvakultur eller minst to års praksis som ansvarlig for den daglige driften ved et akvakulturanlegg, og i tillegg inneha nødvendig kunnskap for å hindre, oppdage og begrense rømming av fisk.*
 - § 7 Oppdatert beredskapsplan
 - *Det skal til enhver tid foreligge en oppdatert beredskapsplan... Beredskapsplanen skal også inneholde oversikt over hvordan rømming kan oppdages, begrenses og gjenfangst effektiviseres,*
 - § 12 Risikobasert tilsyn

Viktige forutsetninger i regelverket

fiskeri- og havbruksnæringsens landsforening

- **Akvakulturdriftsforskriften (utdrag av bestemmelsene) forts:**

- **§ 37 Risikovurdering og rømmingssikring**

- *Det skal utvises særlig aktsomhet for å hindre at fisk rømmer. Det skal videre sørges for at eventuell rømming oppdages raskest mulig og at rømmingen i størst mulig grad begrenses.*

Det skal gjennomføres risikovurdering med sikte på å minimalisere risikoen for rømming. Risikovurderingen skal danne grunnlag for systematiske tiltak.

Landbasert akvakulturanlegg skal ha egnet innretning for å hindre at fisk rømmer gjennom avløpet eller på annen måte. Innretningen skal minimum bestå av en dobbel sikring eller annen likeverdig rømmingssikring. Det må kunne dokumenteres at annen likeverdig rømmingssikring er minst like rømmingshindrende som dobbelt sikring.

Maskevidde i notpose skal være tilpasset fiskens størrelse, slik at fisken ikke kan slippe igjennom notposen.

Det er forbudt å slippe fisk ut fra anlegget.

- **§ 38 Om meldeplikt**

- *Det skal straks meldes fra på fastsatt skjema til Fiskeridirektoratets regionkontor dersom det er kjennskap til at fisk rømmer, eller når mistanke om rømming foreligger,*

- **§ 39 Om gjenfangst; plikt og fritak**

- *Det skal straks foretas gjenfangst av fisk som er rømt.*
- *Dersom mulighetene for å få gjenfanget rømt fisk tilsier det, kan Fiskeridirektoratets regionkontor i samråd med Fylkesmannens miljøvernavdeling utvide eller innskrenke gjenfangstpliktens omfang i tid og geografisk utstrekning.*
- *Både oppstart og avslutning av gjenfangstfiske må meldes til Fiskeridirektoratets regionkontor og Fylkesmannens miljøvernavdeling.*
- *Fiskeridirektoratets regionkontor kan frita for gjenfangstplikten ved rømt villfanget marin fisk og rømt settefisk.*

- **§ 41 og 57 Om journalføring**

Viktige forutsetninger i regelverket

- Merknader til § 37, 3. ledd i driftsforskriften:
 - Forklarer kravet om egnet innretning for å hindre at fisk rømmer
 - Forklarer primær sikring og
 - Dobbeltsikring, og sier noe om
 - Dimensjonering av sikringene

Viktige forutsetninger i regelverket

- IK akvakultur (utdrag av bestemmelsene):
 - §4: Plikt til internkontroll
 - §5: Internkontrollens innhold:
 - 1. Oversikt over lover og regler
 - 2. Oppdaterte kunnskaper og ferdigheter
 - 3. Mål for internkontrollarbeidet
 - 4. Oversikt over organisasjonen: myndighet, ansvar og plikter
 - 5. Kartlegge farer og problemer, vurdere risiko, og utarbeide planer og tiltak for å redusere risiko
 - 6. Avvikssystem (avdekke, rette opp og forebygge)
 - 7. Intern revisjon (Systematisk overvåking og gjennomgang av internkontrollen)

Hvordan finne fram til regelverket?

- www.lovdatab.no
- www.regelhjelp.no
- www.fiskeridirektoratet.no
- Link til merknadene til driftsforskriften (og andre aktuelle forskrifter) finner dere også på Fiskeridirektoratet hjemmeside, listet opp under akvakultur og akvakulturregelverk: <http://www.fiskeridir.no/fiskeridir/akvakultur/akvakulturregelverk>

Regjeringens strategiplan for havbruk:

"Miljøstatus i næringen er generelt sett god, og i forhold til produksjonsveksten har miljøeffektene relativt sett blitt mindre med årene. Dette er en følge av omfattende arbeid innenfor forvaltning, forskning og i næringen. At havbruksnæringen er bærekraftig, er en grunnleggende forutsetning for videre vekst. Dette er et ansvar som påhviler både næringen og myndighetene og hvor det er viktig med et samspill for å oppnå stadige forbedringer."

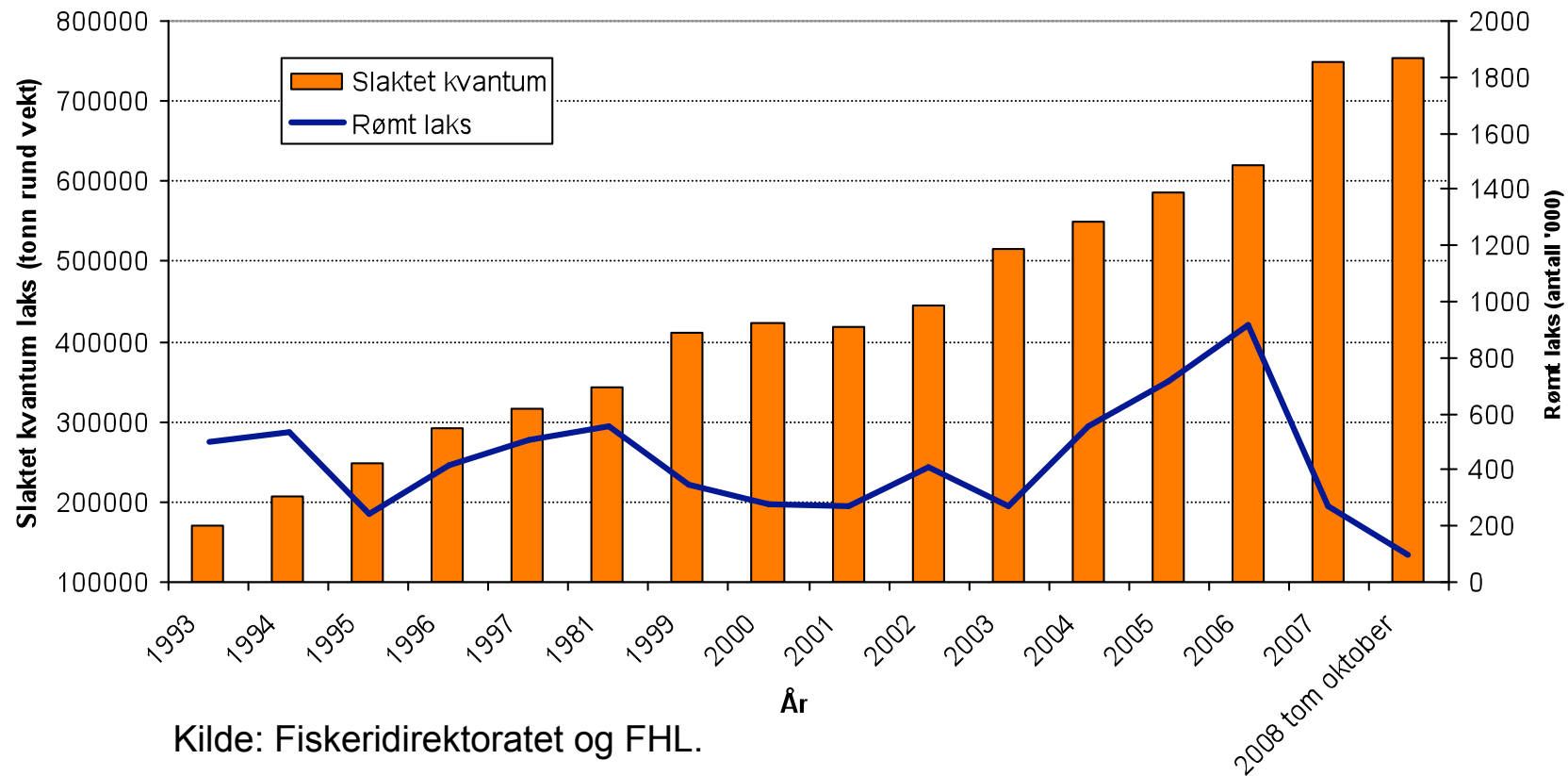
FHLs miljøpolitiske målsetning

- **Sjømatproduksjonen skal være miljømessig bærekraftig og miljøforurensninger skal ikke begrense mulighetene for å produsere trygg sjømat.**

Visjoner og mål

- **Havbruksnæringen har en nullvisjon når det gjelder rømt oppdrettsfisk.**
- Det operative målet for næringen er å nå et nivå hvor rømt oppdrettsfisk ikke påvirker villfisken negativt. Det betyr at antall rømminger og omfanget av enkeltrømminger skal reduseres til et absolutt minimum.
- For 2008 var målet at antall rømt laksefisk skulle reduseres med 30% i forhold til 2007. **Målet ble nådd med god margin!**
- Med hardt arbeid og høy fokus må det gode arbeidet og den fine utviklingen fortsette i 2009.

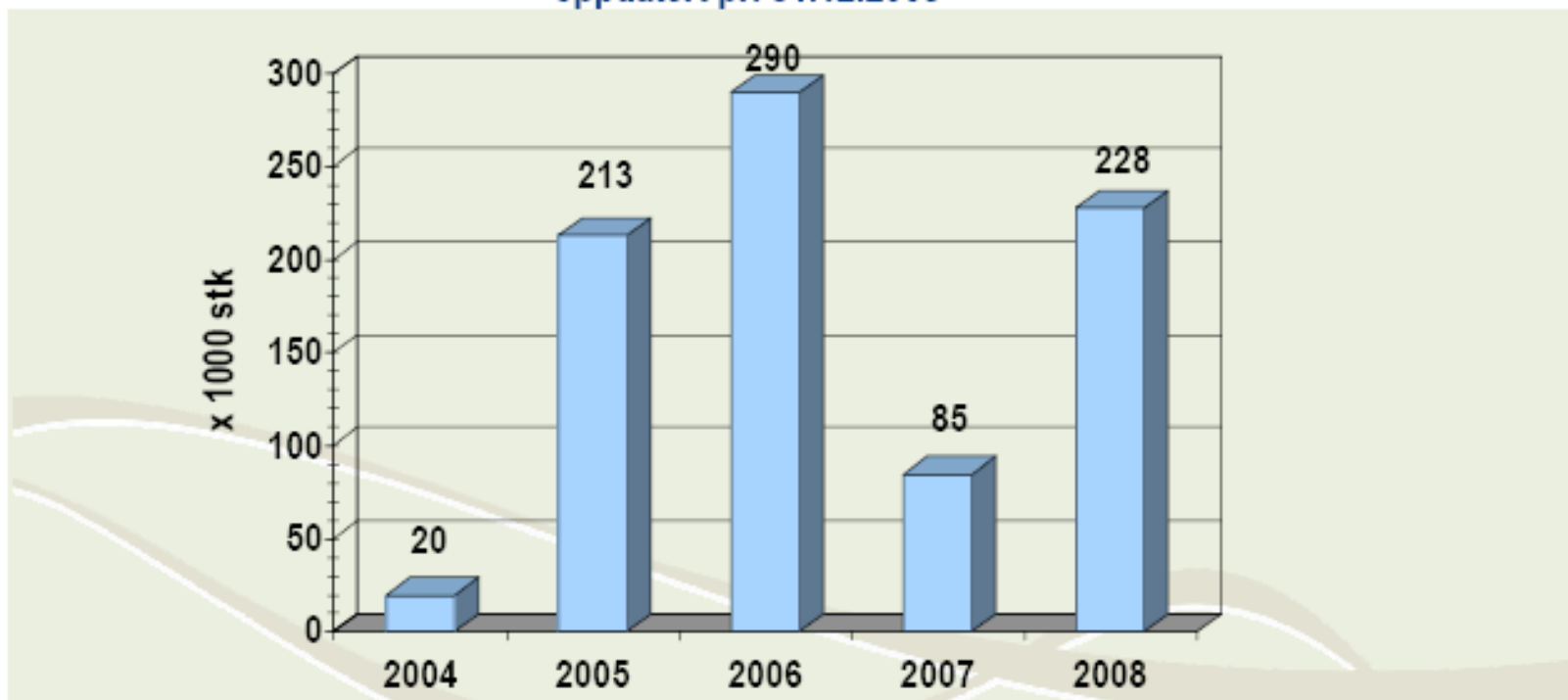
Rømt laks og produksjonsvekst siste 15 år

Rømming av torsk 2004 – 2008

Oppdretternes innmeldte rømmingstall

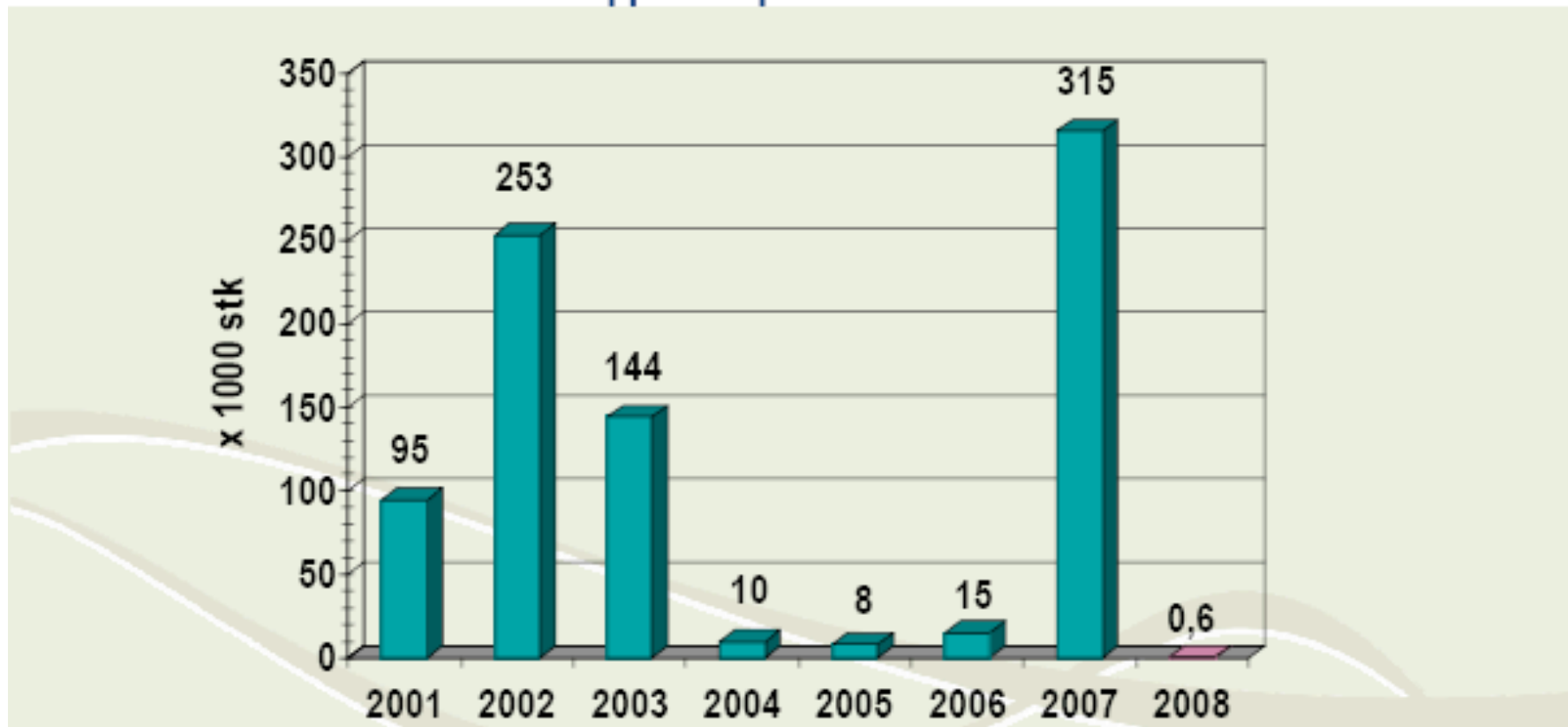
oppdatert pr. 31.12.2008

Rømming av regnbueørret 2001 – 2008

Oppdretternes innmeldte rømmingstall

oppdatert pr. 31.12.2008

FISKERIDIREKTORATET

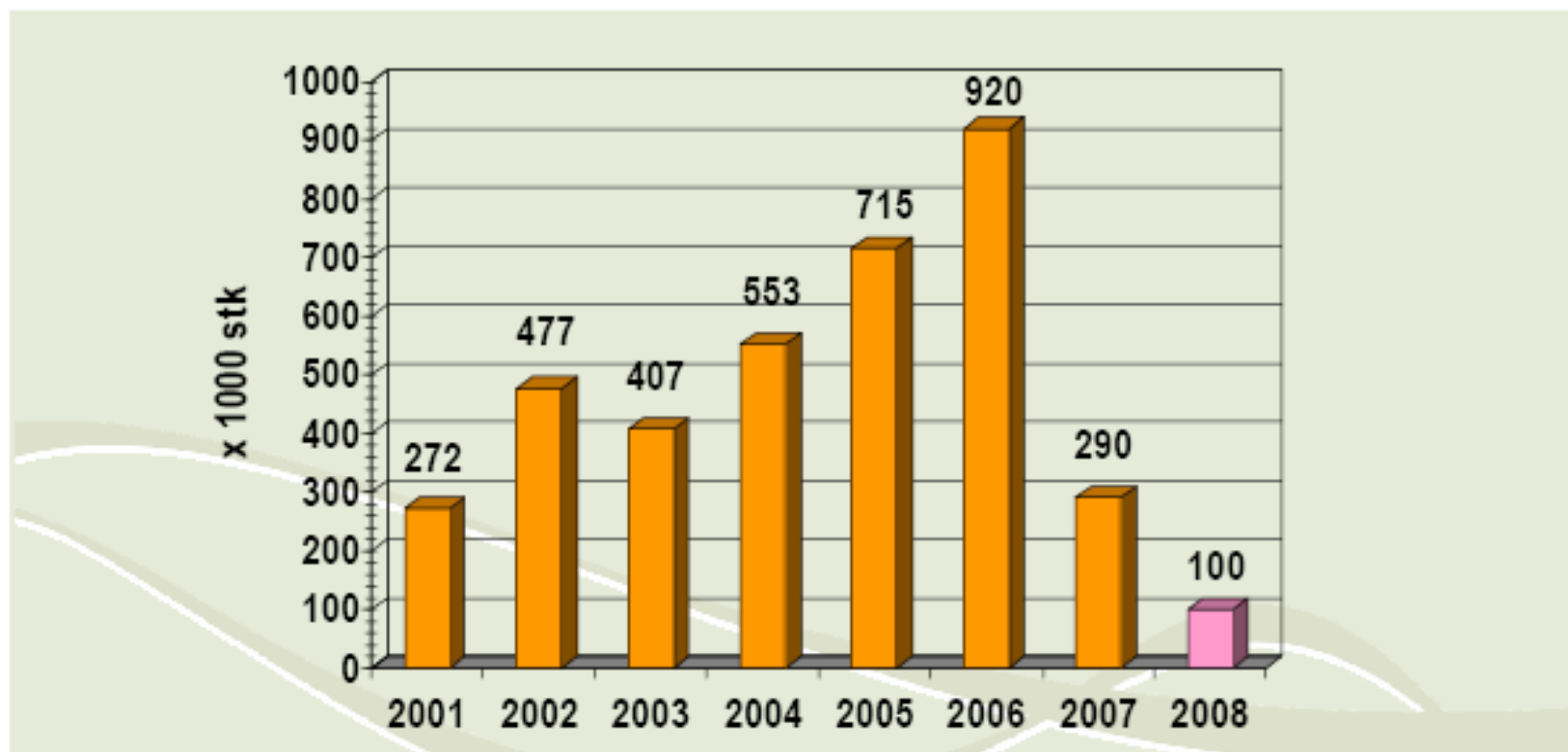
fiskeri- og havbruksnæringslandsforening

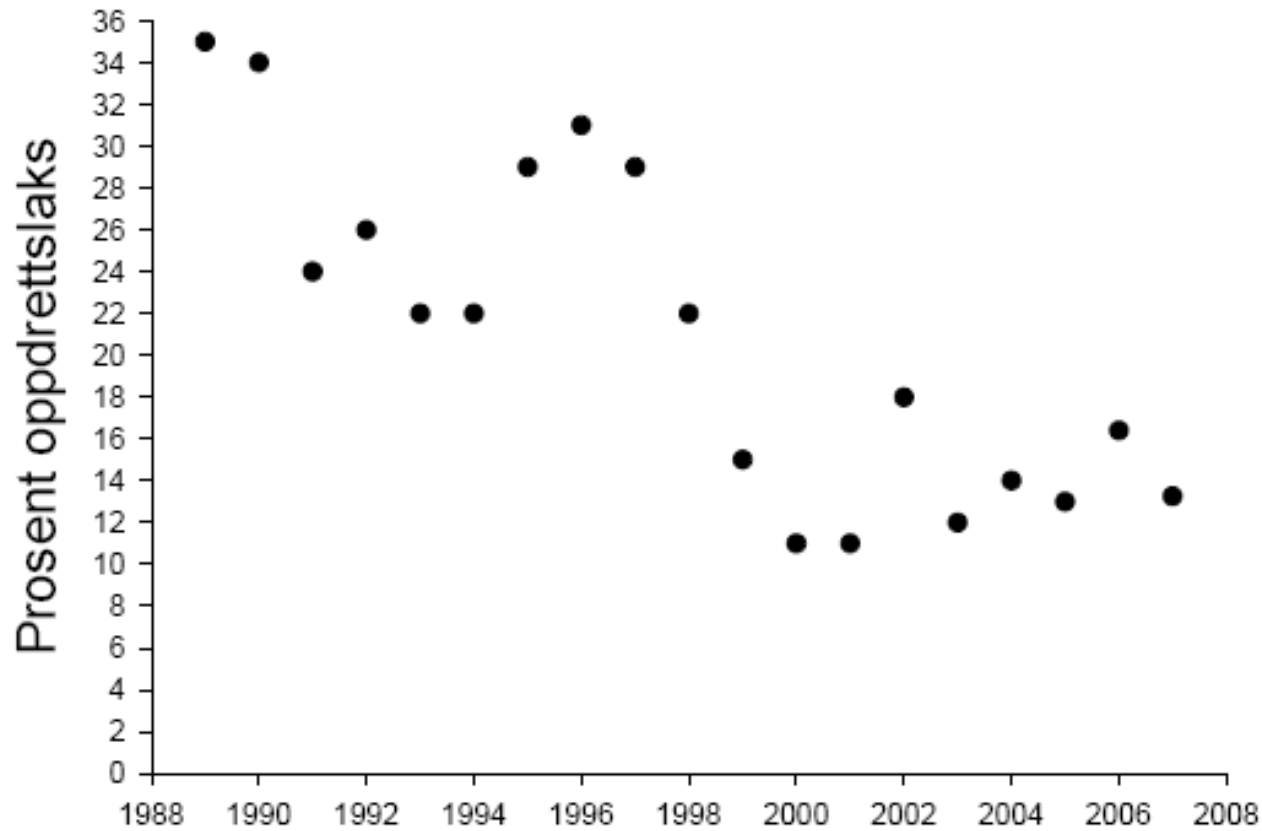
Livet i havet – vårt felles ansvar

Rømming av laks 2001 – 2008

Oppdretternes innmeldte rømmingstall

oppdatert pr. 31.12.2008

Figur 1. Beregnet prosentandel (uveid gjennomsnitt over elver) for innslaget av rømt oppdrettslaks i prøvefiske/stamfiske like før gyting om høsten i perioden 1989-2007.

Kilde: Fiske, NINA. (2008)

Rømming av settefisk i 2008

- De siste 10 årene har ca 15% av rømmingstilfellene vært rømming fra settefisk.
- I 2008 var 6 av totalt 34 rømmingstilfeller fra settefisk
- I alt 39.400 rømte fisk var < 200 gram på rømmingstidspunktet.
- Det betyr at vi fortsatt har en jobb å gjøre!

→ Næringen har hovedansvaret for å redusere rømming!!

- Avhengig av at alle følger opp
- Avhengig av at **du** lykkes

Tiltak for å redusere rømming

- FHLs Rømmingsutvalg
- Rømmingskommisjonen, lære av feil
- Regelverk lett tilgjengelig på nett
- Kurs for næringsaktører
- FoU
- "Best practise" og "bad practise".
Fiskeridirektoratets smloffensiv og faktaark
- Beredskap og beredskapsøvelser
- Rømmingssikring del av grunnopplæring
- Mulig teknisk standard på utstyr til settefisk

Viktige tiltak på settefiskanlegget

- Fokus i alle ledd i bedriften
- Risikotankegang svært viktig
- Riktig valg av dobbel sikring
- Ansvarliggjør tjeneste- og utstysleverandøren
- Opplæring. Sikre rett bruk av nytt utstyr
- Beredskap
- Rapportering om rømming
 - Meld fra med en gang, også ved mistanke
 - Når oversikt over omfang send inn del 2
 - Få frem hvor mye som har nådd sjø og hvor mye som har dødd.

FHLs hovedfokus

- Arbeide for gode rammebetingelser for havbruksbedriftene også innen miljørelatert regelverk
- FHL representert i arbeidet med revisjon av NYTEK forskrift og standard
- Dialog med myndigheter
- Pådriver for og følger FoU prosjekter innen rømmingshindring
- Informere og gi råd
- Arrangere kurs
- Deltar på bedriftsinterne samlinger
- Dialog med miljøvernorganisasjoner og villaksinteresser
- Faktabasert informasjon til omverden

Takk for oppmerksomheten!